

Diskrecijska pravica policista, da odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov o prekršku pri prometni nesreči z neznatno nevarnostjo na območju Policijske uprave Maribor

Albin Gradišnik, spec., Policijska uprava Maribor

Povzetek

Namen prispevka

Namen prispevka je teoretično proučevanje in opis primera diskrecijskega odločanja upravnega organa, da lahko v mejah zakonskega pooblastila odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov (ogleda kraja nesreče) potrebnih za odločitev o prekršku, oziroma odstopi od izdaje upravne odločbe (plačilnega naloga) povzročitelju prometne z neznatno nevarnostjo. Tako odločanje se sme izvajati od začetka veljavnosti novele ZVCP-1E od maja 2008 dalje.

Metodologija

V tem teoretičnem prispevku sta uporabljeni analitična in opisna metoda. Analitična metoda je uporabljena pri analizi pisnih virov, ki zadevajo obravnavo diskrecijske pravice policista pri prometni nesreči z neznatno nevarnostjo. Opisna metoda pa je uporabljena pri predstavitvi in opisu, kdaj lahko policist odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov o prekršku, ki je vzrok za prometno nesrečo z neznanjo nevarnostjo, ter pri podatkih o številu teh odstopov.

Ugotovitve

Na območju Policijske uprave Maribor se je po policijskih evidencah med 01.09.2008 in 31.03.2009 zgodilo 2407 prometnih nesreč. Med temi nesrečami ni zabeleženih prometnih nesreč z neznatno nevarnostjo pri katerih so policisti na kraju le-te odstopili od ogleda. Operativno-komunikacijski center Policijske uprave Maribor je v tem obdobju policiste napotil na 5387 prometnih nesreč. Policisti so 2407, ali 45% nesreč zaključili s izdajo upravne odločbe, podajo kazenske ovadbe, ali poročila na tožilstvo. V ostalih 2980, ali 55% pa so poročali, da gre za prometno nesreča z neznatno nevarnostjo pri kateri so odstopili od ogleda.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Izvirne so ugotovitve o obsegu, pomenu in namenu te diskrecijske pravice. Namenjene so vsem institucijam, ki se ukvarjajo s področjem varnosti cestnega prometa.

Ključne besede: policija, diskrecijska pravica, prometna nesreča z neznatno nevarnostjo, ogled

1 Uvod

Zakonodaja se tudi na področju varnosti cestnega prometa prilagaja sodobnim trendom. Policistu daje diskrecijsko pravico, da lahko odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov (ogleda kraja nesreče) potrebnih za odločitev o prekršku, oziroma odstopi od izdaje odločbe o prekršku (plačilnega naloga) povzročitelju prometne z neznatno nevarnostjo.

Za besedo »diskrecija« v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1999) najdemo razlago, da je to pravica javnega organa ali sodišča, da iz več pravno možnih rešitev izbere tisto rešitev, ki je v javnem interesu. Gre za prosti preudarek.

Za besedno zvezo »prosti preudarek« v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1999) najdemo isto zgornjo razlago. Beseda »preudarek« izhaja iz glagola preudariti, kar pomeni s podrobnim

razčlenjevanjem dejstev in podatkov priti do kakih rešitev. Beseda »prosti« pa pomeni stanje, ko človek ravna, presoja po svojem spoznanju, ki je v javnem interesu.

Upravni organ lahko odloči po prostem preudarku (izjema od načela zakonitosti), če so za tako odločitev izpolnjeni določeni pogoji, ki morajo biti določeni v zakonu. Tako ima prekrškovni organ na podlagi Zakona o prekrških diskrecijsko pravico in se lahko odloči, da zadeve ne bo obravnaval in da ne bo izdal odločbe o prekršku, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek, če je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon, če gre za prekršek neznatnega pomena, posebne okoliščine, nizko stopnjo odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine kažejo, da postopek ne bi bil smotrno (Koman, 2005).

Bistvo odločanja na podlagi diskrecijske pravice je, da lahko na podlagi zakonskega pooblastila upravni organ ob istem ugotovljenem dejanskem stanju izda dve vsebinsko različni (alternativni) odločitvi (za stranko ugodno ali neugodno), ki sta obe pravilni. V tem je tudi bistvena razlika med tovrstnimi posamičnimi upravnimi akti in pravno vezanimi posamičnimi pravnimi akti. Za pravno vezane akte je značilno to, da je glede na isto ugotovljeno dejansko stanje samo ena odločitev pravno pravilna. V navedeni značilnosti gre pri aktih, ki so izdani na podlagi diskrecijske pravice za »odstopanje« od načela zakonitosti. Pravzaprav gre za odstopanje od stoodstotne pravne vezanosti pri izdaji posamičnega upravnega akta. Kljub temu pa se pri aktih, izdanih na podlagi diskrecijske pravice, kažejo elementi zakonitosti. To so izrecno zakonsko pooblastilo, javna korist in zakonski namen, zaradi katerega je upravni organi sploh pooblaščen za izdajanje aktov po prostem preudarku (Čebulj in Strmecki, 2006).

Izrecno zakonsko pooblastilo za odločanje na podlagi diskrecijske pravice je lahko izraženo z izrecno zakonsko normo, ki pove, da upravni organ odloča po prostem preudarku. Največkrat pa se v zakonski normi uporabi izraz »lahko«, »more«, »sme«, ali »ni treba«. Pri takem diskrecijskem odločanju je organ omejen, saj mora vedno upoštevati javno korist. Če upravni organi nebi upošteval mej zakonskega pooblastila (prekoračitev pooblastila) in njegovega namena (zloraba pooblastila), bi bil tak akt nezakonit (Čebulj in Strmecki, 2006).

Besedo »pooblastilo« Slovar slovenskega knjižnega jezika (1999) razlaga, kot pravico, da nekdo uradno veljavno opravi kako (pravno) dejanje. Iz navedenega sledi, da pooblastilo ni samo pravica, ampak tudi dolžnost pooblaščenega uradne osebe upravnega organa, da v okviru svojih pristojnosti izvede uradno dejanje.

2 Metoda

2.1 Namen in cilji prispevka

Namen tega prispevka je na teoretični ravni proučevati diskrecijsko pravico policista, da odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov o prekršku, ki je vzrok za prometno nesrečo z neznano nevarnostjo. Cilj prispevka pa je na kratko opisati primer diskrecijskega odločanja upravnega organa.

2.2 Uporabljene metode

V prispevku sta bili uporabljeni analitična in opisna metoda (Toš, 1988). Analitična metoda je bila uporabljena pri analizi pisnih virov (zakonskih in drugih), ki zadevajo obravnavo diskrecijske pravice policista pri prometni nesreči z neznatno nevarnostjo. Opisna metoda pa je bila uporabljena pri predstavitvi in opisu, kdaj lahko policist odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov o prekršku, ki je vzrok za prometno nesrečo z neznano nevarnostjo, ter pri podatkih o številu teh odstopov.

3 Prometna nesreča z neznatno nevarnostjo

Prometna nesreča je definirana kot nesreča na javni cesti ali nekategorizirani cesti, ki se uporablja za javni cestni promet v kateri je bilo udeleženo vsaj eno premikajoče se vozilo in je v njej najmanj ena oseba umrla ali je bila telesno poškodovana ali je nastala materialna škoda (1. odstavek 134. člena Zakona o varnosti v cestnem prometu (v nadaljevanju ZVCP-1), 2004)

V 3. odstavku 134. člena ZVCP-1 (2004) je opisana definicija prometne nesreče z neznatno nevarnostjo. To je prometna nesreča, ki ima za posledico le materialno škodo in katere vzrok je prekršek, za katerega je predpisana samo globa.

Definicija prometne nesreče z neznatno nevarnostjo, ki je opisana zgoraj je bila uzakonjena šele z Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa (v nadaljevanju ZVCP-1E, 2008). ZVCP-1E je bil v Uradnem listu Republike Slovenije objavljen 15.04.2008 in je začel veljati s 30.04.2008. Pred tem je definicija prometne nesreče z neznatno nevarnostjo govorila o nesreči, ki ima za posledico le majhno materialno škodo in je povzročena s prekrškom, za katerega je predpisana samo globa in je bil storjen v okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega. Vidimo, da se nova od stare definicija razlikuje v dveh bistvenih podrobnostih in sicer:

- v višini materialne škode in
- vzroku.

Pred majem (oziroma bolj natančno pred 30. aprilom) 2008 je bil pogoj, ki je razmejil prometno nesrečo z neznatno nevarnostjo od ostalih prometnih nesreč z materialno škodo ta, da je bila posledica take nesreče le majhna materialna škoda, sedaj pa višina škode ni več omejena. Tudi pri vzroku prometne nesreče je določena razlika. Storitve temeljnega prometnega prekrška zaradi katerega je prišlo do prometne nesreče je bil pred majem 2008 pogojen s predpisano sankcijo za storjeni prekršek, ter tudi z okoliščinami storitve tega prekrška. Po maju 2008 pa okoliščine prekrška, ki bi ga delale posebno lahkega niso več pogoj, da gre za prometno nesrečo z neznatno nevarnostjo.

Iz vsega zgoraj povedanega je 52. člen ZVCP-1E (2008), s katerim se je spremenil 3. odstavek 134. člena ZVCP-1 (2004), določil, da je prometna nesreča z neznatno nevarnostjo vsaka prometna nesreča na javni cesti ali nekategorizirani cesti, ki se uporablja za javni cestni promet v kateri je bilo udeleženo vsaj eno premikajoče se vozilo in v njej ni nobena oseba umrla ali ni bila telesno poškodovana in je nastala le materialna škoda in katere vzrok je prekršek, za katerega je predpisana samo globa.

3.1 Dolžnost policista, da opravi ogled prometne nesreče

Pooblastilo za neposredno nadziranje in urejanje prometa na javnih cestah, ter nadzor nad stanjem vozil, voznikov, tovora in drugih udeležencev v cestnem prometu imajo policisti v 3. členu Zakona o policiji (v nadaljevanju ZPol, 1998) in 11. členu ZVCP-1 (2004).

Policisti pa po ZVCP-1 (2004) nimajo samo pravice, ampak celo dolžnost, da morajo priti na kraj prometne nesreče s telesnimi poškodbami, ali smrtnim izidom, opraviti vse potrebno za zavarovanje kraja prometne nesreče in opraviti ogled. Ta dolžnost je določena v 1. odstavku 136. člena ZVCP-1 (2004). Tudi pri prometni nesreči, pri kateri je nastala samo materialna škoda morajo policisti ugotoviti dejstva ter zbrati dokaze, potrebne za odločitev o prekršku. Ta dolžnost je določena v 2. odstavku 136. člena ZVCP-1(2004). Da bi lahko izpolnili slednjo dolžnost in odločili o prekršku, so policisti po zakonu upravičeni za izdajo plačilnega naloga, kot pooblaščené uradne osebe prekrškovnega organa (policijske postaje). To izhaja iz Zakona o prekrških (v nadaljevanju ZP-1, 2003), ZVCP-1 (2004) in ZPol (1998). V 45. člen ZP-1 (2003) je namreč določeno, da o prekrških odločajo prekrškovni organi. Prekrškovni organi so upravni in drugi državni organi, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov, s katerimi so določeni prekrški. V 46. členu ZP-1 (2003) pa je določeno, da o storitvi prekrška in o sankciji odloči prekrškovni organ z odločbo. ZP-1 (2003) dopolnjuje ZPol (1998) v 3. členu ki pravi, da naloge v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku izvajajo policijske postaje. Nadalje je v ZP-1(2003) in ZPol (1998) tudi določeno, da je policist tista pooblaščená uradna oseba, ki sme voditi postopek o prekršku in o njem odločati z odločbo oziroma plačilnim nalogom na podlagi 57. člena ZP-1 (2003).

3.2 Diskrecijska pravica za odstop od ogleda prometne nesreče

Dolžnost opravljanja ogleda in vodenje postopka obravnave prometne nesreče pa ni obligatorna v primeru prometna nesreče z neznatno nevarnostjo. Na podlagi 4. odstavka 51. člena ZP-1(2003) ima policist diskrecijsko pravico in se lahko odloči, da prometne nesreče ne bo obravnaval in da ne bo

izdal odločbe o prekršku, če iz zbranih dejstev in dokazov izhaja, da dejanje ni prekršek, če je pregon zastaral, ali so podani drugi razlogi, ki izključujejo pregon, če gre za prekršek neznatnega pomena, oziroma če posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine kažejo, da postopek ne bi bil smotr. Ta diskrecijska pravica je podrobno urejena v 3. odstavku 136. člena ZVCP-1 (2004), ki govori, da policistu pri prometni nesreči z nezatno nevarnostjo ni treba ugotavljati dejstev in zbirati dokazov potrebnih za odločitev o prekršku.

Maj (oziroma bolj natančno 30. april) 2008 je tudi tukaj prinesel spremembo z 54. člen ZVCP-1E (2008), kateri je spremenil dotedanji 3. odstavek 136. člena ZVCP-1 (2004), ki se je pred tem glasil, da policistu pri prometni nesreči z nezatno nevarnostjo ni treba ugotavljati dejstev in zbirati dokazov, razen če neposredni udeleženec prometne nesreče ali udeleženec prometne nesreče, ki je v nesreči utrpel materialno škodo, to izrecno zahteva. Razlika je tudi tu vidna v dveh bistvenih podrobnostih in sicer:

- policistu ni treba zbrati dokazov potrebnih za odločitev o prekršku in
- udeleženci prometne nesreče z nezatno nevarnostjo več ne morejo zahtevati od policista, da bi opravil ogled take nesreče.

Diskrecijska pravica v omenjeni zakonski normi izhaja iz izraza »ni treba«. Ta pravica z uporabo izraza »ni treba«, ne pomeni prostega odločanja policista zunaj zakonskih norm, temveč pomeni, da je policist pri svojem odločanju omejen (Gradišnik, 2009). Že iz same zgoraj opisane definicije prometne nesreče z nezatno nevarnostjo izhaja, da mora policist preden se odloči za odstop od ogleda, ugotoviti vzrok prometne nesreče, to je temeljni prekršek. Vzrok pa je lahko le prometni prekršek za katerega je predpisana samo globa (na primer: vzrok za nesrečo je nepravilna stran in smer vožnje, 25. člen ZVCP-1, 2004).

Policist pa zraven ugotavljanja neposrednega vzroka prometne nesreče (temeljnega prekrška) ugotavljajo še druge prekrške (posredne vzroke prometne nesreče). Zato preverja:

- pristnost in veljavnost vozniškega dovoljenja in dokumentov o vozilu vseh udeležencev prometne nesreče.
- tehnično brezhibnosti vozil, veljavnost registracije in zavarovanje udeleženih vozil,
- odreja preizkus alkoholiziranosti vsem udeležencem prometnih nesreč,
- preverja sum vožnje pod vplivom prepovedanih drog in psihoaktivnih zdravil,
- pri voznikih tovornih vozil preverja čas trajanje vožnje, hitrost in druge kršitve v zvezi s tahografom ...

Diskrecijsko pravico lahko policist uporabi šele po izvedbi vseh teh postopkov in ob ugotovljenem istem dejanskem stanju. Zakon mu daje dve alternativni možnosti:

- Policist lahko odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov potrebnih za odločitev o prekršku, oziroma odstopi od ogleda prometne nesreče z nezatno nevarnostjo. Policist mora o tem, da ne bo vodil postopka o prekršku, da ne bo odločal o prekršku, da ne bo izdal odločbe o prekršku oziroma plačilnega naloga ter, da ne bo izrekel globe storilcu prekrška (povzročitelju prometne nesreče), obvestiti udeležence prometne nesreče v skladu s 3. odstavkom 136. člena ZVCP-1 (2004).
- Policist pa lahko odloči tudi drugače. Tako prometno nesrečo obravnava, ugotovi vsa potrebna dejstva, zbere vse potrebne dokaze, vodi postopek o prekršku, o njem odloči z odločbo, oziroma plačilnim nalogom ter storilcu prekrška (povzročitelju) izreče globo.

V kolikor se je policist odločil za prvo alternativo in je o tem obvestil udeležence prometne nesreče z nezatno nevarnostjo, ti več ne morejo zahtevati od policista, da bi opravil ogled take nesreče. Udeleženci pa so v skladu z 2. odstavkom 135. členom ZVCP-1 (2004) dolžni:

- ustaviti vozilo,
- pri prometni nesreči z nezatno nevarnostjo vozilo čimprej odstraniti z vozišča,
- soudeleženi ali oškodovani v prometni nesreči posredovati ime in priimek ter naslov, posredovati podatke iz vozniškega dovoljenja in prometnega potrdila ter

posredovati podatke o obveznem zavarovanju ali izpolniti Evropsko poročilo o prometni nesreči,

- osebi, ki ji je povzročena škoda, pa je ni na kraju nesreče, posredovati svoje osebne podatke.

3.3 Namen odstopa od ogleda prometne nesreče

3.3.1 Podatki o številu prometnih nesreč

Na slovenskih cestah se stanje varnosti prometa po podatkih policije izboljšuje. Podobno je tudi na območju, ki spada pod Policijsko upravo Maribor. To priča tudi spodnja tabela o številu prometnih nesreč (evidenca kršiteljev in prekrškov) v letih 2007 in 2008, ki se vodi na podlagi 59. člena ZPol (1998).

Tabela 1: GPU RS-UIT - Prometne nesreče na območju PU Maribor (vir: <http://intranet.policija.si>, 17.04.2009)

PRIMERJAVA ŠTEVILA PROMETNIH NESREČ V LETIH 2007 - 2008				
leto	s smrtnim izidom	s telesnimi poškodbami	s materialno škodo	skupaj
2007	44	2869	4712	7625
2008	41	2327	2555	5023
%	-7	-19	-44	-34

V policiji si želimo, da bi število prometnih nesreč še zmanjšali. Kljub temu pa lahko rečemo, da je zmanjšanje vseh prometnih nesreč v letu 2008 za 34% v primerjavi z letom 2007, kar pomemben korak naprej. Takšno v določeni meri spodbudno stanje pa ni bilo enostavno doseči (Tabela 1). Izdelati je bilo potrebno načrte in ukrepe za sistematično zmanjšanje števila prometnih nesreč. Pri tem se je skozi večletne analize pokazalo, da prometnih nesreč ni mogoče zmanjšati brez povečanja nadzora cestnega prometa. Kako pa naj policija poveča nadzor cestnega prometa ob enakem, ali celo manjšem številu policistov v notranjosti države? Možno je le tako, da se policija bolj posveti hujšim kršiteljem cestnoprometnih predpisov in hujšim prometnim nesrečam. Temu razmišljanju se je pridružil tudi zakonodajalec, ki je z novelo ZVCP-1E, od 30. aprila 2008 naprej, omogočil, da policisti lahko odstopijo od ogleda kraja prometne nesreče z materialno škodo, pri katerih je vzrok prometne nesreče prekršek za katerega je predpisana samo globa.

Policisti so po 30. aprilu 2008 tudi dejansko začeli odstopati od ugotavljanja kršitev in izrekanja glob, kršiteljem cestnoprometnih predpisov, ki so povzročili prometne nesreče s materialno škodo. V spodnji tabeli je vidna razlika za obdobje od 01.09.2008 do 31.03.2009 (po noveli zakona) z primerjalnim obdobjem 01.09.2007 do 31.03.2008 (pred to novelo).

Iz Tabele 2 je razvidno, da se je po policijski statistiki število obravnavanih prometnih nesreč v primerjalnem obdobju zmanjšalo iz 4100 na 2407, ali za 41%, oziroma v povprečju vsak mesec za 242 nesreč manj (iz 585 za 343 nesreč). To kaže, da se je v praksi novela ZVCP-1E v določeni meri prijela in s tem omogočila, da se lahko policija posveti hujšim kršiteljem cestnoprometnih predpisov in hujšim prometnim nesrečam. V kolikor pa bi spremenili še 2. odstavek 136. člena ZVCP-1 (2004), ki določa, da mora policist priti na kraj prometne nesreče z materialno škodo, bi še povečali možnost nadzora cestnega prometa na drugih segmentih.

Tabela 2: GPU RS-UIT - Prometne nesreče na območju PU Maribor (vir: <http://intranet.policija.si>, 24.04.2009)

PROMETNE NESREČE NA OBMOČJU PU MARIBOR						
	s smrtnim izidom	s telesnimi poškodbami	s materialno škodo	skupaj	primerjava s prejšnjim letom - skupaj	primerjava s prejšnjim letom – materialna škoda
september 2008	2	196	159	357	640	396
oktober 2008	4	219	207	430	656	426
november 2008	3	176	159	338	561	379
december 2008	2	193	187	382	635	423
januar 2009	2	151	132	285	537	352
februar 2009	0	148	170	318	493	301
marec 2009	2	142	153	297	578	376
skupaj	15	1225	1167	2407	4100	2653

3.3.2 Število prometnih nesreč po Dnevniku dogodkov operativno komunikacijskega centra

Po zapisih, ki se vodijo v računalniškem programu Dnevnik dogodkov operativno komunikacijskega centra (v nadaljevanju DDOKC) je razvidno, da je Operativno komunikacijski center Policijske uprave Maribor (v nadaljevanju OKC PU Maribor) v času od 01.09.2008 do 31.03.2009 napotil policijske patrulje z območja Policijske uprave Maribor na 5387 prometnih nesreč. Po podatkih policije pa se je v tem obdobju zgodilo 2407 prometnih nesreč, ali 55% manj kot po DDOKC. V ostali dobri polovici, oziroma pri 2980 so policisti namreč poročali, da gre za prometne nesreča z neznatno nevarnostjo pri kateri so odstopili od ogleda le-te. Teh 2980 prometnih nesreč se ne me more šteti v statistiko prometnih nesreč, saj policisti takih nesreč niso zaključili z vodenjem prekrškovnega postopka in izdajo odločbe o prekršku, podajo kazenske ovadbe, ali poročila na tožilstvo. Policisti pa so v skladu z določilih 2. in 3. odstavka 136. člena, v povezavi z 3. odstavkom 134. člena ZVCP-1 (2004) še vedno morali priti na kraj vseh teh 5387 prometnih nesreč in so bili za OKC PU Maribor zasedeni z nalogo ogleda kraja prometne nesreče z materialno škodo vse do trenutka dokler niso ugotovili vzroka take prometne nesreče. Zato je OKC Generalne policijske uprave v računalniški program DDOKC, ki sprotno beleži vse napotitve OKC PU, z 01.09.2008, dodal šifrant, ki posebej šteje vse prometne nesreče pri katerih so policisti odstopili od ogleda take nesreče. V spodnji tabeli so podatki o prometnih nesrečah pri katerih so policisti odstopili od ogleda od začetka tega štetja v DDOKC (01.09.2008) do 31.03.2009. Te prometne nesreče niso zajete v Tabeli 2.

Iz Tabele 3 vidimo, da se je v zgoraj omenjenem obdobju zgodilo 2980 prometnih nesreč z neznatno nevarnostjo, pri katerih so policisti odstopili od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov (ogleda kraja nesreče) potrebnih za odločitev o prekršku, oziroma odstopi od izdaje odločbe o prekršku (plačilnega naloga) povzročitelju take nesreče.

»Klasičnih« prometnih nesreč I. kategorije (to je z materialno škodo) je bilo 1074, ali 36% vseh pri katerih so policisti odstopili od ogleda. Nadalje je bilo 1190, ali 40% prometnih nesreč I. kategorije na parkirnih prostorih, 23% prometnih nesreč I. kategorije z udeležbo živali, ter 1% drugih prometnih nesreč I. kategorije.

Pri »klasičnih« prometnih nesrečah z materialno škodo so morali policisti pred sprejemom novele ZVCP-1E zaključiti nesrečo tako, da so vodili prekrškovni postopek z izdajo odločbe o prekršku (plačilnega naloga). Prav tako so morali voditi prekrškovni postopek z izdajo odločbe o prekršku tudi pri nekateri prometnih nesrečah z materialno škodo na parkirnih prostorih. Druge prometne nesreče iz Tabele 3 pa so zaključili z uradnim zaznamkom za evidenco dogodkov.

Namen zakonodajalca z novelo ZVCP-1E je med drugim bil tudi, da se policija bolj posveti hujšim kršiteljem cestnoprometnih predpisov in hujšim prometnim nesrečam. Iz Tabele 3 je razvidno, da policija sledi namenu zakonodajalca in odstopa od ogleda pri prometnih nesrečah, pri katerih gre za prekršek neznatnega pomena in ko posebne okoliščine, nizka stopnja odgovornosti ali storilčeve osebne okoliščine kažejo, da postopek zoper povzročitelja prometne nesreče ne bi bil smotr.

Tabela 3: DDOKC PU Maribor – Število prometnih nesreč pri katerih so policisti odstopili od ogleda

ŠTEVILO PROMETNIH NESREČ – ODSTOP OD OGLEDA						
	»klasična« prometna nesreča I. kategorije	prometna nesreča I. kategorije na parkirnem prostoru	prometna nesreča I. kategorije z udeležbo divjadi	prometna nesreča I. kategorije z ostalih živalmi	ostalo	skupaj
september 2008	154	154	52	2	6	368
oktober 2008	195	197	112	6	8	518
november 2008	154	176	99	13	2	444
december 2008	152	181	79	5	9	426
januar 2009	140	157	94	15	5	411
februar 2009	150	169	77	5	1	402
marec 2009	129	156	105	14	7	411
skupaj	1074	1190	618	60	38	2980

3.4 Avtomobilsko zavarovanje in potrditev klica na številko 113

Na OKC PU Maribor beležimo kar nekaj zaprosil udeležencev v prometnih nesrečah z materialno škodo, ki želijo, da jim policija potrdi njihov klic na interventno številko policije 113. Prosilci navajajo, da tako potrdilo potrebujejo zaradi uveljavljanja odškodninskega zahtevka pri zavarovalnici. Zavarovalnica naj bi zahtevala tako potrdilo pred izplačilom škode. Prav tako naj bi bilo na samih zavarovalnih policah ob nekaterih kombinacijah delnega avtomobilskega kaska zapisano določilo, da naj zavarovanec v primeru nesreče z materialno škodo, ki jo krije določena kombinacija pokliče policijo.

Zakonodaja omogoča, da si lahko udeleženci prometne nesreče z materialno škodo sami izmenjajo ustrezne podatke in da o takih nesrečah ni potrebno obveščati policije. Tudi Slovensko zavarovalno združenje je bilo s strani Generalne policijske uprave seznanjeno, da so podatki o klicih na interventno številko policije 113 dostopni le pod določenimi zakonskimi pogoji, ter da hitrosti in načina reševanja škodnih zahtevkov za prometne nesreče z materialno škodo ni smiselno pogojevati s potrditvijo klica na 113.

Zapisi v DDOKC v katerih se zabeležijo klici na interventno številko 113 se vodijo na podlagi Pravil policije in niso evidenca po 59. členu ZPol (1998). Ti zapisi se uporabljajo v skladu s 13. členom Pravilnika o hrambi podatkov o elektronskih komunikacijah policije in o dostopu do policijskih zbirk podatkov (2006), ki govori, da kadar je treba zaradi ugotavljanja zakonitosti in strokovnosti izvršenih nalog policije ali zaradi varstva zakonitih interesov posameznikov oziroma drugih oseb rekonstruirati ali preveriti postopke in ukrepe, ki jih je v okviru posamezne naloge izvedla policija, lahko notranja

organizacijska enota policije, pristojna za zaščito podatkov, izpiše shranjene prometne podatke. Izpis prometnih podatkov pisno odredi generalni direktor policije, ali oseba, ki jo on pooblasti.

Iz navedenega vidimo, da so zgornji podatki namenjeni le rekonstrukciji že izvedenih nalog policije. Vsak klic na številko 113 pa za policijo ni interventen klic. Na spletnem portalu policije (<http://www.policija.si/portal/preventiva/113/index.php>) vidimo, da je bilo v letu 2008 na OKC PU Maribor klicano 117941 krat, policisti pa so bili napoteni le na 39485 interventnih klicev. Tudi klicev na številko 113 o prometnih nesrečah z materialno škodo, pri katerih se udeleženci sami dogovorijo in izpolnijo Evropsko poročilo o prometni nesreči, policija ne šteje za interventne klice. Po takem klicu policija ne izvede nobene naloge, oziroma ukrepa.

Pravica posameznika, udeleženca prometne nesreče z materialno škodo, ki je klical na 113 je, da mu policija v skladu s 30. členom Zakona o varstvu osebnih podatkov (2004), na njegovo zahtevo, pod določenimi pogoji, mora posredovati izpis osebnih podatkov, kar številka klicujočega telefona klicatelja na številko 113 vsekakor je in če se ta podatek nanaša nanj. Zato policija na posameznikovo zahtevo za izdajo potrdila o klicu na številko 113 v DDOKC ne preverja vsebine takega klica, ampak preveri le, če se je od operaterja javnega telefonskega omrežja posredovana informacija o klicateljevi telefonski številki zabeležila v DDOKC, kot to določa 2. odstavek 72. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (2004). Če se je v določenem času telefonska številka, ki jo navede (zahteva) oseba zabeležila v DDOKC, mu policija potrdi le datum in čas klica na interventno številko policije 113, ter številko pod katero se je ta klic zabeležil v DDOKC.

4 Zaključek

V prispevku je na kratko opisan primer diskrecijskega odločanja upravnega (prekrškovnega) organa, da lahko v mejah zakonskega pooblastila odstopi od ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov potrebnih za odločitev o prekršku, oziroma odstopi od izdaje odločbe o prekršku (plačilnega naloga). Posebej je poudarjen namen uporabe diskrecijske pravice, ki ne pomeni prostega odločanja policista zunaj zakonskih norm, ampak pomeni, da je policist pri svojem odločanju omejen z zakonskimi normami. Policist lahko presodi po svojem spoznanju, ki pa mora biti v javno korist (varnost prometa, varovanje premoženja ljudi), katero je določil zakonodajalec.

Iz zbranih podatkov vidimo, da se je na območju Policijske uprave Maribor, v času od 01.09.2008 do 31.03.2009, po statističnih podatkih policije zgodilo 2407 prometnih nesreč, ali 11 na dan. Od teh se jih je 15 končalo s smrtnim izidom. 1225, s telesnimi poškodbami in 1167 s materialno škodo. Po podatkih iz DDOKC pa je policija v tem istem obdobju zaznala 5387 prometnih nesreč, ali 25 na dan. Razlika je pri prometnih nesrečah z materialno škodo, saj je v DDOKC zabeleženih 4147 prometnih nesreč z materialno škodo. Od teh 4147 zaznanih prometnih nesrečah z materialno škodo so policisti pri 1167, ali pri 28% prometnih nesreč z materialno škodo ugotavljali dejstva in zbirali dokaze (opravili ogled) potrebne za odločitev o prekršku. Pri ostalih 2980, ali pri 72% prometnih nesreč, ki so se končale le z materialno škodo, pa so policisti odstopili od ogleda, tako, da slednjih 2980 nesreč ne more biti zajetih v statistiko prometnih nesreč, ker policisti teh prometnih nesreč niso zaključili z vodenjem prekrškovnega postopka in izdajo odločbe o prekršku.

Namen zakonodajalca z novelo ZVCP-1E, je med drugim bil tudi, da se policija bolj posveti hujšim kršiteljem cestnoprometnih predpisov in hujšim prometnim nesrečam, da bi se s tem zmanjšala morija na slovenskih cestah, kar je v določeni meri tudi uspelo.

V bodoče pa bi bilo potrebno razmisliti še o določeni spremembi 2. odstavka 136. člena ZVCP-1 (2004). Če sprememba besede »mora« v besedo »lahko« v tem odstavku bi morda še dodatno pripomogla k temu, da bi se lahko policija še bolj posvetila nadzoru cestnega prometa na drugih segmentih, ter s tem prispevala svoj delež k varnosti cestnega prometa. Prav tako bi bilo dobro razmišljati o uvedbi zbirnika števila prometnih nesreč z odstopi od ogleda.

5 Literatura

- Čebulj, J. in Strmecki, M. (2006). *Upravno pravo*. Ljubljana. Fakulteta za upravo. Univerza v Ljubljani – ponatis
- Gradišnik, M. (2009). *Diskrecijska pravica policista, da odstopi od ogleda prometne nesreče z nezadostno nevarnostjo*. Kranj. Fakulteta državne in evropske študije. seminarska naloga

Koman, A. (2004). *Materialna ureditev prava prekrškov in postopek o prekršku*. Ljubljana. MNZ-Direktorat za javno upravo-Upravna akademija,

Pravilnik o hrambi podatkov o elektronskih komunikacijah policije in o dostopu do policijskih zbirk podatkov (2006). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 103/2006 in 59/2007,

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (1999), elektronska izdaja 1.0, Državna založba Slovenije d.d., (2009). 05.03.2009 na <http://www.amebis.si/fizdelki/sskj/> ,

Spletni portal Policije.(2009), dne 30.04.2009, na <http://www.policija.si/>

Toš, N. (1988). *Metode družboslovnega raziskovanja*. Ljubljana. Državna založba Slovenije,

Zakon o elektronskih komunikacijah. (2004). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 43/2004 in 129/2006,

Zakon o policiji. (1998). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 49/1998, 66/1998, 93/2001, 79/2003, 50/2004, 53/2005, 98/2005 in 78/2006,

Zakon o prekrških. (2003). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 7/2003,86/2004, 44/2005, 40/2006, 51/2006, 115/2006,17/2008 in 21/2008,

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa .(2008). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 37/2008,

Zakon o varnosti cestnega prometa.(2004). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 83/2004, 35/2005, 69/2005, 76/2005, 108/2005, 70/2006, 105/2006 in 37/2008,

Zakona o varstvu osebnih podatkov. (2004). Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije, številka 86/2004 in 67/2007.